

Szerkesztőségi iroda

Sepsi-Szentgyörgyön
Csiki-utca, Mathovics-féle
ház, hvá
a lap szellemi részét illető
kérdésekkel küldendők.

Kiadó hivatal:

FERNSTEIN MÁRK

könyvnyomdája
hvá a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.
A „Háromszéki háziipar-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap-
héten kétszer: a
csütörtökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK

Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 frt 50 kr.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Budapest, október 15.

Odaát Ausztriában nagy parlamenti harcok készülnek a politikai helyzet eddigi urai, az osztrák-német alkotmányhú párt és a csehek közt, a kik a most megnyílt reichsrathban végre Taaffe miniszterelnök biztatására elfoglalták rég üresen álló helyzetüket.

A csehok még alig melegekedtek meg a reichsrathban, még alig jutottak a kormányzat gyakorlatának egy részéhez, melyet még az alkotmányhú párttal kell megosztaniok, már is előléptek programjukkal, mely az alkotmány megváltoztatását célozza. E program az ó-csehok fő lapjában, a prágai „Politik”-ban jelent meg s csak idő kérdése, hogy mikor fog a reichsrath elé terjesztetni pozitív javaslat alakjában, — de addig is élénken emlékeztető a cseh tervek, melyek a cseh reichsrathba lépését előidéztek.

A cseh szláv nép, s mint ilyen, magán viseli a szláv karakternek minden jellemvonását. A szláv faj szívós, czélját szakadatlanul szem előtt tartó s egyuttal nagy előszeretettel viseltetik az ármány s a cselszövény iránt. Könnyű kedélyű, erélytelen, eszmék iránt lelkesülő a magyar, egyenes és becsületes a német, udvarias és elhatározott a francia, nyers és erélyes az angol, szívós és képzetű a szláv. Nem árt, ha a népek lélektanának egy némely tételét a konkrét politikára is alkalmazzuk.

A csehok hosszú elmaradás után s jobbra-balra való hosszas alkudozások után beléptek az osztrák reichsrathba. A reichsrathnak ez által hirtelen egészen más, eddig ismeretlen phisognomiája lett, mely nem egy talányos feladat megfejtésével fogja szaporítani még az államférfiak gondjait. — Mert téved az, ki azt hiszi, hogy a csehok belépésének nincs más jelentősége, mint hogy azáltal az osztrák reichsrath végre teljessé lett.

Mert hisz alig hogy megnyílt a reichsrath s már is mit látunk? A villányos felszűlést már is beállott az ellentétes elemek: a németek s a cse-

hek között. Okot rá az adott, hogy a csehok a képviselői eskü letétele előtt „jogóváukat” a trón számolyához juttatták. Bármily jámbor színezetű legyen is ezen okmány, a selymes patának mégis érezhető a körmei; első óvatos kísérlet az, feszítő ékkel megközelíteni a mostani alkotmány eresztékeit.

S a küzdés a csehok s a németek közt már meg is kezdődött. A felsőházba beléptt négy cseh magnós ott is előterjeszté a cseh „jogóvást” és Schmerling lovag a legkeresebben s legsimiatlanabb szavakkal alkotmánytalannak s érvénytelennek nyilvánította azt. Mily ironiája fekszik abban a sorsnak, hogy épen a centralizáció főbajnokának kelle ma a cseh federalistikus törekvések ellen a dualizmus védelmére föllépni, Schmerlingnek, kit épen e dualistikus államforma életbe léptetése buktatott meg.

A tény tehát az, hogy a csehek a Hohenwarth-féle rendszer megbukása nem tette okosabbá, ismét annak életbe léptetését akarják megkísérteni. Mert ma bizonyos, hogy ha Taaffenak nem sikerül levarázsolni az általa felidézett szellemet: ez Hohenwarthot fogja rövid idő alatt a helyzet urává tenni, s Hohenwarth neve, federalistikus rendszereinek föléledésével a szláv hegemoniát jelentti Ausztriában.

Mint cikkünk elején említők, a csehok már most előléptek programjukkal, mely oda megy ki, hogy Ausztriában előbb-utóbb alkotmányváltásnak kell történni. E programnak most még selymesek a patái. A csehok kimondják, hogy a dualizmus bántani nem akarják, persze ne-hogy a magyarokat megsértsek s azokat idő előtt ellenségeikké tegyék; de czéljuk, hogy a delegációk hatásköre kiterjesztessék, s egyuttal hogy a szláv kormányok és községek minél több önkormányzati joggal ruháztassanak fel. A delegációk hatáskörének kitégátása nem czéloz kevesebbet, mint hogy a monarchia súlypontja e közös testületbe helyeztessék át s a magyar or-

szággyűlés hatásköre egy tartománygyűlés niveaujára nyomassék le. Mely törekvéssel épen ellenkező a magyar tendenzia, mely a magyar országgyűlésnek ingerenciáját a külügyek vezetésére növelni akarja.

A csehok törekvései tehát nyilvánvalólag olyanok, melyek teljessébe a monarchia eddigi alkotmányának átalakulását s a dualistikus államrendszernek federalistikussá való átalakulását idéznél elő.

Jó volt a csehok e törekvését nekünk még idejekorán a maguk valóságában megismernünk. A magyar kormány ében van, s a magyar országgyűlés nem kevésbé s rendületlenül el van határozva megóvni az utolsó betűig azon jogokat, melyek Magyarországnak a monarchiában a dualistikus államforma által biztosítva vannak. S Andrásy is idehaza van, a maga meg nem fogyott, sőt hatalmában nőtt tekintélyével, mely elhatározó súly minden politikus előtt mind itthon, mind a külföldön. A dualistikus államforma megizmosítja a monarchiát, fölemelte tetszhalotti állapotából a hatalomsúly olyan fokára, minőt már rég nem élvezett. S mindez Magyarország jogos kívánatai alapvető részének kielégítő része idézte elő. Ausztria belügyeibe nincs beleszólásunk, habár a csehok kielégítése végett ott most oly experimentumok látsszanak is végbemenni, melyeket mi a monarchia nemzetközi állására nézve kezeltattott vállalatnak tartunk. De ez experimentumoknak nem szabad e dualizmust érinteniök, mert az a mi jogainknak biztosítója s így azt Magyarország védeni fogja körömszakadásig.

N.

A vallás és közoktatásügyi miniszter által a középiskolákról legközelebb a képviselőház elé terjesztendő törvényjavaslat, a középiskolák állami felügyelete iránti határozmányokat is tartalmazni fogja.

TÁROZA.

Temetőben.

Budapest, 1879. okt. 15.

Az ősz beállt s a temető látogatói napról napra szaporodnak. Mindenki siet fölkeresni elhunyt kedvese sírját, míg a szép idő tart, — télen ugy sem sokszor látogathat ide. S van is valami meghatóan szép a temetőben őszszel. Míg a fák lombjai frissék, zöldek, a mig üde, illatos virág díszlik a gonddal ápolat sírhalmokon, addig, bármit beszéljenek, a kép benyomásából hiányzik az összhang. — Ez az üde, virágzó élet teljességgel nem való a halottak országába. Hanem mikor az aláborduló ágak lombjai sárgulni kezdenek, lábunk alatt minden lépésnél megzörren a száraz levél, a sirdombok virágai halványak, főleg már elhaltak, és midőn a száraz virágkorókat bánatosan zörgeti az ősi szél: akkor a temető képe megragadja a legközönyösebb lelket is, melancholikus hangulatot kelt és ember csaknem örömmel időz a szomorúság e birodalmában.

Talán ezért is van, hogy őszszel sokkal többen járnak ki a temetőbe. Alig mult el a déj, már is csoportosan jönnek felnőttek és gyermekek vegyesen. Legtöbbször a kezében egy-egy koszoru van. Ez itt Budapestben különben is divat; talán a világ egyik városában sem költének annyit koszorura, mint nálunk. Hadd lássák, mily gyöngéd kegyetlellet őrzi az elhunytak emléket! Jönnek elegans nők és mély gyászba öltözött, igen csendes, hallgatag öreg asszonyok. S ha az ember egy sétát tesz, minden második-harmadik sír mellett talál egy-egy komoly, elgondolkozó férjet, ki a kis padon ülve, tenyerébe hajtott fővel elméláz és lelkeben visszavarázsolja azt az eltűnt és vissza nem

térő boldog időt, midőn azzal, ki most a föld alatt nyugszik, édes napokat töltött el örömmel, megelégedésben. — Emitt egy fiatal hölgy, ki friss koszorúval cseréli fel a feledhetlen férj sírkövén az elszáradtat. Ott egy tisztas matrona kötőget élte javában elhunyt fia sírja mellett, mig odább unokái játszanak, kergetőznek a sírok között, fogalommal sem birva arról, kit vesztettek el abban, kinek sírkövére le nem tudja venni a jó nagymama koronkint könyekkel megtelt szeméit.

**

Vannak, a kik állandó látogatói a temetőnek egész éven át. El se tudnának lenni anélkül, hogy minden istenadta délután, ha csak a rossz idő meg nem akadályozza — ki ne jöjjenek ide s pár órát ne töltsenek annak a sírjánál, a ki, mig élt, oiy kedves volt elöttük. Ugyszólván csak akkor élnék, mikor ott ülnek a kis, zöldre festett kerítésen belül, — s ha az ember figyelemmel nézi őket, ugy tetszik, mintha formális társalgás folyna a látogató és a sírban nyugvó között. S a temető s rendes látogatói közt bizonyos nemű ismeretség, mondhatnók lelki rokonság fejlődik ki. Sajátságos rokonszeny támad bennök egymás iránt, habár névről alig ismerik egymást s vagy épen nem, vagy csak nagy ritkán s akkor is minél kevesebbet beszélnek egymással. Halkan köszöntik egymást s tovább mennek. Hanem azt tudják, hogy ki kit látogat s tudják, hogy azt, a kit naponként fölkeresnek, szeretők. És a szeretetnek ez a közösége képezi a benső kapcsolatot közöttük.

**

Jön egy elegans férfi, karján egy nagyon halvány arcú szép fiatal nővel. Utjokból a szűk megyén tiszteletteljesen tér ki mindenki, még az az öreg anyóka is, a ki már huszonöt esztendő óta

jár ide. Nem, mivel azok az előkelő osztályhoz tartoznak, hanem mivel a még friss sebek fájdalommasabbak, mint azok, melyek már évek óta viselünk és a friss fájdalomnak kiváltása van a régiek fölött.

— Nehány nap előtt temették el egyetlen gyermeköket — mondja egy éltes anyóka szomszédjának, a ki komoran néz utánok.

— Nekem férjem és hat gyermekem nyugszik itt, — válaszol emez.

— De nem most vesztette el őket!

— Az utolsó két év előtt kísértem ide, — mond ez ismét és elfordul, átadván magát szomorú emlékeinek.

**

Hanem fordulnak elő kevésbé megható jelek is.

— Hogyan uram, ön itt? — szólítja meg egy fiatal gyászos nő régi ismerősét, ki kalapján fátyolt visel.

— Hát nem tudja, hogy két hó előtt temettem el a feleségemet?

— Azt nem tudtam, — feleli a nő, s elhallgat.

Kis idő mulva felemeli fejét s nagy kék szemével mélyen a szemé közé néz az öreg özvegy férfinak, a ki csinos ember.

— S nem fog ön ujra nőszülni? — kérdi halkan.

Amaz nem válaszol, csak némán üdvözlí ismerősét s tovább megy.

**

Amott egy csinos gyászos nő négy gyermekével áll körül egy gondosan ápolat sírt.

— Az esztelen! — mondja halkan egy ott elmenő asszony a másinak. — Férjhez mehetne,